

VÝSKUM LEXIKÁLNEJ ROVINY NEMECKÉHO JAZYKA V KONTEXTE VEDECKO-VÝSKUMNEJ A PEDAGOGICKEJ ČINNOSTI JUBILANTKY

Peter Gergel

Pedagogická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Gergel, Peter. 2022. „Research of the lexical level of the german language in the context of scientific-research and pedagogical activities of prof. Vajičková.“ *Philologia* 32 (1): 11 – 21.

Abstrakt: Predmetom príspevku je charakteristika výskumnej oblasti Márie Vajičkovej, dlhoročnej pracovníčky Katedry nemeckého jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty z viacerých aspektov. Príspevok sa zameriava na jej vedeckú kariéru a zameranie jej vedeckých prác, charakteristiku jej pedagogického pôsobenia a opis špecifik jej publikačnej činnosti. Spoločným menovateľom uvedených aktivít je do značnej miery lexikálna rovina nemeckého jazyka.

Kľúčové slová: lexikológia, štylistika, frazeológia, textová lingvistika, kolokácie.

Abstract: The subject of the paper is the characteristics of the research area of Mária Vajičková, a long-term employee of the Department of German Language and Literature of the Faculty of Education from several aspects. The paper focuses on her scientific career and the scope of her scientific works, the characteristics of her pedagogical work and a description of the specifics of her publishing activities. The common denominator of these activities is to a large extent the lexical level of the German language.

Keywords: lexicology, stylistics, phraseology, textual linguistics, collocations.

1 LEXIKÁLNA ROVINA NEMECKÉHO JAZYKA V ZRKADLE VEDECKEJ DRÁHY JUBILANTKY

Výskumu lexikálnej roviny nemeckého jazyka sa jubilantka venuje už od začiatku svojho pôsobenia na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského

v Bratislave, kam nastúpila na pozíciu odbornej asistentky v roku 1991 a bol prirodzene aj predmetom jej vedeckej kariéry rastu z viacerých uhlov pohľadu. V roku 1995 obhájila kandidátsku dizertačnú prácu Lexikálno-sémantická rovina nemeckého jazyka z didaktického hľadiska v odbore: teória vyučovania nemeckého jazyka (Vajičková 1995)¹. V dizertačnej práci venovala pozornosť lexikálnej rovine nemeckého jazyka z viacerých hľadísk. Cieľom práce bolo okrem teoretických aspektov vymedzenia slovnej zásoby, vymedzenia hranice slov, slovných spojení a frazeologizmov diskutovať doterajšie možnosti didaktizácie slovnej zásoby nemeckého jazyka na stredných školách – gymnáziách a ponúknuť nové možnosti za účelom efektívnejšej práce so slovnou zásobou prostredníctvom zohľadnenia dôležitosti asociácií, kontextualizácie slovnej zásoby a iných podporných cvičení, ktorých účelom je lepšie zapamätanie osvojenej slovnej zásoby a jej efektívne vyvolanie z pamäti pri rečovej produkcii a zohľadnenie psycholingvistických aspektov osvojovania slovnej zásoby vo všeobecnosti.

V roku 1998 sa jubilatka habilitovala v odbore moderná neslovanská filológia, témou jej habilitačnej práce bola Nemecká frazeológia z hľadiska výučby cudzieho jazyka (Vajičková 1998)². Uvedená publikácia reflektuje túto problematiku z viacerých hľadísk. Vychádzajúc z klasifikácie frazeologizmov venuje autorka významnú pozornosť aj aplikačnej rovine, čiže používaniu frazeologizmov a problémom pri ich osvojovaní v rámci výučby nemeckého jazyka ako cudzieho pričom zdôrazňuje aj psycholingvistickú bázu ich osvojovania. V uvedenej publikácii majú miesto aj textotvorné funkcie frazeologizmov a otázky súvisiace s ich ekvivalenciou. Problematika ekvivalencie frazeologizmov prináša so sebou ťažkosti pri hľadaní vhodných náprotivkov v inom jazyku vzhľadom na skutočnosť, že ide o kulturémy pevne zviazané s východiskovou kultúrou, ktorých prenos do iného jazyka a kultúry je iste výzvou z translátologického hľadiska, ale keďže by mali byť frazeologizmy súčasťou výučby nemeckého jazyka, tak do hry vstupujú aj lingvodidaktické aspekty. Frazeologická ekvivalencia na pozadí nemčiny a slovenčiny bola aj predmetom inauguračnej prednášky jubilatky, ktorá svoj vedecký postup zavŕšila v roku 2009, keď bola vymenovaná za profesorku v odbore všeobecná jazykoveda; od 1.9.2003 bola mimoriadnou profesorkou.³

¹ Citované podľa: <https://www.fedu.uniba.sk/sucasti/katedry/katedra-nemeckeho-jazyka-a-literatury/zamestnanci/prof-phdr-maria-vajickova-csc/>

² Citované podľa: <https://www.fedu.uniba.sk/sucasti/katedry/katedra-nemeckeho-jazyka-a-literatury/zamestnanci/prof-phdr-maria-vajickova-csc/>

³ <https://www.fedu.uniba.sk/sucasti/katedry/katedra-nemeckeho-jazyka-a-literatury/zamestnanci/prof-phdr-maria-vajickova-csc/>

2 LEXIKÁLNA ROVINA NEMECKÉHO JAZYKA VO VEDECKO-VÝSKUMNEJ A PEDAGOGICKEJ ČINNOSTI JUBILANTKY

Ako už bolo spomenuté, vedecko-výskumná orientácia jubilantky úzko súvisí s jej pedagogickou činnosťou. V rámci pedagogickej činnosti viedla, príp. vedie prednášky a semináre k týmto predmetom: lexikológia, lexikálna sémantika, frazeológia a štylistika, neskôr k týmto predmetom pribudol lingvistický seminár, textová lingvistika, morfológia a syntax súčasného nemeckého jazyka.⁴

Z bohatej publikačnej činnosti jubilantky sa zameriame na najvýznamnejšie výstupy. V publikácii *Lexikalisches Grundwissen in Sprachsystem und Sprachgebrauch: Einführung in die Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache* (Vajičková 1996), ktorá vyšla aj v roku 2005 ponúka autorka hlavné poznatky z oblasti lexikológie, venuje sa systémovým aspektom slovnej zásoby nemeckého jazyka a jej skúmania, odbornej terminológii spojenej s výskumom slovnej zásoby. Publikácia predstavuje ucelený a komplexný úvod do lexikológie nemeckého jazyka, ktorá sa pokladá za pomerne mladú lingvistickú disciplínu. Publikácia reflektuje teoretické otázky súvisiace s lexikálnou rovinou nemeckého jazyka v užšom zmysle a je určená predovšetkým študentom nemeckého jazyka a literatúry.

Publikáciu *Deutsche Phraseologie: Ein Lehr- und Übungsbuch* (Vajičková/Kramer 1997) vydala jubilantka v spolupráci s Dr. habil Undine Kramer. O frazeologizmoch sa autorky vyjadrujú v tom zmysle, že sú soľou, korením, ale aj kameňom úrazu jazykového prejavu. Nácvik frazeologizmov stavajú najmä na základe autentických textov a reflektujú aj teoretické aspekty frazeológie najmä vo vzťahu ku klasifikácii frazeologizmov. Z didaktického hľadiska je podstatný prepracovaný systém cvičení, ktoré prispievajú k osvojeniu si kompetencie v oblasti ovládania frazeologického minima, nevyhnutného pre budúcich učiteľov nemeckého jazyka. S uvedenou problematikou súvisí aj ďalšia publikácia jubilantky, ktorá viac reflektuje teoretické otázky frazeológie ako vednej disciplíny s dôrazom na možnosti klasifikácie frazeologizmov, systémové, ale aj aplikovateľné aspekty frazeológie (variantnosť, modifikácie a aktualizácie frazeologizmov). Dôležitou súčasťou publikácie sú aj otázky súvisiace s ekvivalenciou frazeologizmov a teoretické reflexie ich didaktizácie (Vajičková 2009).

Cieľovou skupinou publikácie *Theoretische Grundlagen stilistischer Textanalyse* (Vajičková 2007, 2015) sú germanisti, ale aj učitelia nemeckého jazyka

⁴ Porovnaj <https://www.fedu.uniba.sk/sucasti/katedry/katedra-nemeckeho-jazyka-a-literatury/zamestnanci/prof-phdr-maria-vajickova-csc/>

v praxi. Dôvodom nového vydania bola potreba aktualizácie a doplnenia. Úroveň prvého vydania, ktoré vyšlo v roku 2007 na Univerzite Komenského v Bratislave podčiarkujú aj slová prof. Rakšányiovej, jednej z recenzentiek publikácie, ktorá v súvislosti s touto monografiu skonštatovala dvojnásobnú hlbokú pripravenosť autorky: „pretože poznaním ako slovenskej, tak aj nemeckej štylistiky (ale aj autorov z iných krajín) má širší uhol pohľadu a túto výhodu voči „jednofilologickým vedcom“ patrične zúročila. Slovenské a nemecké školy sú totiž v mnohom iné, uberali sa iným smerom, inak sa vnímajú intralingválne, celkom inak zo zorného uhla cudzieho jazyka.“ (Vajičková 2007, 165). Jubilantka sa v tejto publikácii venuje štylistike a lingvistickým disciplinám s ňou súvisiacimi. Štylistiku chápe ako lingvistickú disciplínu presahujúcu viaceré čiastkové disciplíny, kde sa zrkadlí vzájomná prepojenosť všetkých lingvistických rovín. Publikácia sa venuje terminologickým otázkam (štýl, štýléma, atď.). Osobitne treba zdôraziť kapitolu o štylistickej paradigmaticke, venujúcu sa rôznym poňatiam štýlu, členeniu štýlém, rétorickým figúram, štylovým vrstvám. Vyzdihnúť treba aj fakt, že autorka obohatila toto vydanie o textovolingvistické aspekty (porovnaj Gergel 2015). Publikácia takto spojila dovtedajšie výskumné a publikačné aktivity jubilantky, keďže štylistika nevyhnutne pracuje s lexikálnymi jednotkami a každá lexéma je vlastne aj potencionálnou štýlémou.

Monografia *Stilistische Prinzipien der Gestaltung administrativer und juristischer Texte : am Beispiel deutscher, slowakischer und englischer Texte der Europäischen Union*, [Štylistické princípy tvorby administratívnych a právnych textov], ktorú jubilantka vydala v spoluautorstve s A. Ďuricovou, M. Kostelníkovou a Z. Tuhárskou (Ďuricová – Kostelníková – Tuhárska – Vajičková 2011) venovala veľkú pozornosť administratívne štýlu a jeho vývoju v nemeckej a slovenskej štylistike, čím prispela k vedeckému poznaniu danej problematiky z komparatívneho aspektu. Záver je venovaný deskripcii jednotlivých princíпов, ktorým podlieha tvorba administratívnych textov. Publikácia tvorí kompaktný celok zameraný na teoretické otázky spojené so vznikom, vývojom a aktuálnym stavom administratívneho štýlu ako funkčného štýlu, štylistické princípy tvorby úradných, resp. právnych textov v nemeckom a anglickom jazyku (v rámci EÚ) a opakovanie ako jeden z ťažiskových princíпов tvorby administratívneho textu.

Jubilantka bola o. i. hlavnou riešiteľkou v týchto projektoch: 2010 – 2012 VEGA Štylistické princípy tvorby vecných textov a vývojové tendencie pri ich tvorbe, KEGA 042UK-4/2014 Konfrontačná analýza ustálených slovných spojení v nemčine a slovenčine (2014 – 2016), KEGA 042UK-4/2017 Lingvistický opis, didaktizácia a integrácia problematiky kolokácií ako relevantnej súčasti slovnej zásoby do učebných plánov a učebných materiálov pre vysokoškolské štúdium (2017 – 2019). Posledné dva projekty boli zamerané na problematiku lexikálnej spájatelnosti, čiže na kolokácie. K posledne menovanému projektu

dodávam, že vychádzajúc z anotácie k projektu považovali predkladatelia spolu s hlavnou riešiteľkou za nevyhnutnú inováciu prístupu k tvorbe a opisu lexikálnych miním pre cudzie jazyky z pohľadu spätelnosti jednotiek slovnej zásoby, integrovať ju do obsahu vzdelávania učiteľov cudzích jazykov, inovovať súčasne lexikálne štandardy z pohľadu kolokability a vytvoriť inovatívne učebné materiály na skvalitnenie štúdia cudzieho jazyka. Výstupom posledne menovaného projektu bola o. i. aj publikačný výstup *Textlinguistische Aspekte der Kollokationen*. In: *Kollokationen im Sprachsystem und Sprachgebrauch* (Vajičková 2019), ktorého ťažiskom sú kritériá textuality vo vzťahu ku kolokáciám, pričom autorka vychádza zo základných pojmov ako text, kontext a diskurs v komunikačnom procese a pozornosť venuje funkciám, ktoré spĺňajú kolokácie v texte pri jeho tvorbe. Týmto prepája svoje staršie témy v oblasti textovej lingvistiky s aktuálnou témou grantového projektu.

Výskum kolokácií predstavuje nové výzvy v lingvistickom výskume a hoci bola jubilatka spoluriešiteľkou dvoch tematicky na seba nadväzujúcich projektov so začiatkom riešenia prvého projektu až v roku 2014, už v predchádzajúcom období viedla dizertačnú prácu na tému Morfosyntaktická a sémantická analýza kolokácií ako lingvodidaktický problém, ktorú vypracovala a v rámci vedného odboru germanistika obhájila Mgr. Martina Magátová, PhD. (Magátová 2006), ktorá, ako to už vyplýva z názvu dizertačnej práce, neanalyzovala kolokácie len z lingvistického hľadiska, venovala sa tomuto fenoménu aj z didaktického hľadiska, vychádzajúc z analýzy vtedajších učebníc nemeckého jazyka, navrhla aj možnosti didaktického spracovania kolokácií.

Vedecko-pedagogická orientácia jubilatky sa odráža aj v oblasti vedenia záverečných prác v bakalárskom a magisterskom štúdiu učiteľstva nemeckého jazyka a literatúry, učiteľstva nemeckého jazyka a literatúry v kombinácii a študijného programu nemecký jazyk v interkultúrnej a transkultúrnej komunikácii. Mnohé témy záverečných prác týchto študijných programoch majú spoločného menovateľa, ktorým je lexikálna rovina nemeckého jazyka a pokrývajú nielen systémové aspekty skúmania lexikológie, frazeológie, lingvistiky a textovej lingvistiky, príp. nemeckej morfológie a syntaxe, ale sú zadávané aj aplikačne, o čom svedčí viacero tém záverečných prác, ktorých predmetom sú napr. aktualizácie frazeologizmov v jazyku tlače, reklamy, atď. V tejto súvislosti treba vyzdvihnúť diplomovú prácu Mgr. Nataše Ukropcovej, ktorá sa venovala deverbálnej nominalizácii v odbornom jazyku. Pod odborným vedením jubilatky poskytla autorka tejto diplomovej práce lingvistický prehľad k tejto problematike a svoju diplomovú prácu doplnila pomerne rozsiahlym výskumom v oblasti odborného jazyka a prišla k záveru, že nominalizácia je ťažiskovou charakteristikou odborných textov, a to z dôvodu preferencie substantív v odbornej komunikácii (Ukropcová 2004).

O bohatej pedagogickej činnosti jubilantky svedčí aj pomerne vysoký počet doktorandov a obhájených dizertačných prác, ktoré doteraz viedla (spolu 11). Väčšina absolventov denného a externého doktorandského štúdia na Pedagogickej fakulte (najprv v rámci študijného odboru jazykoveda konkrétnych jazykových skupín: špecializácia: germanistika a neskôr v rámci študijného odboru odborová didaktika, študijný program: didaktika cudzích jazykov a literatúr) pôsobí na slovenských univerzitách v rôznych pozíciách (Lekárka fakulta UK, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK, Pedagogická fakulta UK, Fakulta aplikovaných jazykov EUBA). Aj v témach dizertačných prác sa pochopiteľne odráža vedecko-pedagogická orientácia jubilantky (slovtvorba a práca s terminológiou v odbornom jazyku, jazyk reklamy, nové médiá vo výučbe nemeckého jazyka, produkcia textov vo vyučovaní nemeckého jazyka atď.).

Predmetom dizertačnej práce Dr. Hromadovej *Lingvistická charakteristika slovtvorných postupov vo vyučovaní cudzieho jazyka* (Hromadová 2005) bola práca s autentickým jazykovým materiálom, štylistické hodnoty slovtvorných postupov, rozvoj slovnej zásoby u študentov, odhaľovanie kombinačných vlastností slov, metodické postupy pri využití komplexných lexikálnych jednotiek vo výučbe nemeckého jazyka, atď. Dr. Milošovičová sa vo svojej dizertačnej práci *Obraz a metafora v jazyku médií* pod vedením jubilantky venovala analýze metaforickosti v nemeckom jazyku vo svetle jazykových teórií a na základe analýzy zvoleného korpusu. Vychádzajúc z teoretického základu (napr. práce Schippaovej, Mistríka a Krupu) analyzovala predmetný jav aj na základe dotazníkového prieskumu o vnímaní metafor, venovala sa aj ich klasifikácii a dospela k záveru, že v analyzovanom korpuse má silné zastúpenie obrazné vyjadrovanie. Na základe zistených skutočností je potrebné zaradiť metafory aj do lexikálno-sémantických cvičení a z tohto dôvodu vyvstáva potreba rozvoja jazykových zručností na pochopenie obrazného vyjadrovania u študentov (Porovnaj Milošovičová 2007). Dr. Bereta sa vo svojej dizertačnej práci zaoberal aplikáciou nových médií do výučby nemeckého jazyka, jedným z cieľov jeho dizertačnej práce bolo určiť potenciál nových médií z hľadiska postkomunikatívneho prístupu. Vychádzajúc z konštruktivistickej teórie sa autor venoval typológii internetových aplikácií. V aplikácii nových médií vidí jedinečnú príležitosť konfrontácie so špecifickými jazykovými javmi cudzieho jazyka. V rámci postkomunikatívneho prístupu ide o uplatnenie interkultúrnosti, autentickosti a autonómnosti pri osvojovaní si cudzieho jazyka. Na základe uvedeného konštatuje v rámci využitia nových médií vysoký potenciál pre výučbu cudzích jazykov (Bereta 2008). Dr. Ukropcová napísala pod vedením prof. Vajičkovej pomerne rozsiahlu dizertačnú prácu (323 strán aj s prílohami), ktorej predmetom bola polarita medzi nominalizáciami a verbalizáciami. Autorka danú problematiku uchopila teoreticky aj empiricky s cieľom posúdiť dominanciu nominálneho štýlu, úče-

lom práce bola aj aplikácia výsledkov empirického výskumu do výučby nemeckého jazyka ako cudzieho. Pri výskume využila program Word Smith. Zistila, že produktivita verbalizácií je značne vyššia v odbornom jazyku techniky než v práve, čiže je tu podmienenosť odborom a výskyt nominalizácií s príponou „ung“ súvisí aj s internou a externou odbornou komunikáciou. V rámci perspektív ďalšieho výskumu považuje za vhodné rozšíriť takéto výskumy so zameraním na iné odborné oblasti (Ukropcová 2010). Dr. Tomášková sa vo svojej dizertačnej práci *Ausgewählte Aspekte des Gesprächs und Möglichkeiten ihrer Anwendung im Unterricht Deutsch als Fremdsprache* venovala, ako to už z názvu vyplýva, pragmatickým aspektom rozhovoru. Vychádzajúc z teoretickej časti, kde reflektovala napr. teóriu rečových aktov, komunikatívnu kompetenciu, sa v empirickej časti zamerala na analýzu formuliek s verbálnou bázou (celkovo analyzovala 1004 autentických výskytov formuliek), ktoré ďalej členila, výsledky výskumu konfrontovala s odbornou literatúrou a venovala sa aj relevancii získaných výsledkov pre výučbu nemčiny ako cudzieho jazyka. Autorka na základe analýzy konštatuje dôležitosť formuliek ako jazykového prostriedku, aktívne sa podieľajúceho na riadení rozhovoru (Tomášková 2017). Doc. Tuhárska a Dr. Gergel sa vo svojej dizertačnej práci venovali odbornému jazyku. Predmetom dizertačnej práce doc. Tuhárskej pod názvom *Die Erforschung der semantisch-kognitiven Ebene der Fachsprache am Beispiel von Texten aus der Biologie* bola analýza sémanticko-kognitívnej roviny odborného jazyka; na príklade odborných textov z oblasti biológie (Tuhárska 2009). Dr. Gergel sa vo svojej dizertačnej práci zaoberal v širšom zmysle didaktikou odborného jazyka so zameraním na problematiku sprostredkovania odbornej právnej terminológie. Konkrétne išlo o nemeckú trestnoprávnú terminológiu z oblasti všeobecnej časti trestného zákona a možnosti jej didaktizácie pri výučbe odborného jazyka (Gergel 2016).

Keďže Mária Vajicková vyštudovala aj slovenský jazyk a literatúru, venovala sa aj výučbe tohto jazyka, a to v pozícii zahraničnej lektorky slovenského jazyka a literatúry. V rokoch 1981 – 1984 pôsobila v tejto pozícii na Univerzite v Bukurešti v Rumunsku a v rokoch 1987 – 1991 na Univerzite Martina Luthera v Halle/Saale, SRN (ako vysokoškolská pedagogička). Ako lektorka slovenčiny pôsobila aj rokoch 2009 – 2013 na Univerzite v Kolíne nad Rýnom.⁵ Výučbe slovenského jazyka pre cudzincov sa venovala aj na domácej pôde v rámci Centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk *Studia Academica Slovaca* (SAS), ktoré je špecializovaným pracoviskom Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (FF UK) v Bratislave vzdelávajúce záujemcov o slovenčinu a participuje na od-

⁵ Dostupné na: <https://www.fedu.uniba.sk/sucasti/katedry/katedra-nemeckeho-jazyka-a-literatury/zamestnanci/prof-phdr-maria-vajickova-csc/>

borno-metodickej príprave lektorov slovenčiny ako cudzieho jazyka pôsobiach na zahraničných univerzitách. Centrum každoročne organizuje a realizuje letnú školu slovenského jazyka a kultúry, kde Mária Vajičková pomerne dlhý čas vyučovala.⁶ Na výučbe slovenského jazyka sa podieľala nielen priamo, ale aj svojou publikačnou činnosťou. „*Na nácvik spájateľnosti predložiek s jednotlivými pádmi vypracovala M. Vajičková (1995) špeciálne gramatické cvičenia, zohľadňujúce predovšetkým formálne hľadisko.*“ (Pekarovičová 2020, 81).

Bohatá publikačná činnosť jubilatky reflektujúca lexikálnu rovinu nemeckého jazyka, ktorá vyplývala a vyplýva z jej pedagogickej činnosti na pedagogickej fakulte úzko súvisí s vývojom, zmenami a novými výzvami skúmania slovenskej zásoby za posledné obdobie vyplývajúcimi aj z praxe výučby nemčiny ako cudzieho jazyka, keď sa do popredia dostávajú okrem tradičných predmetov výskumu aj napr. výskum kolokácií ako ustálených slovných spojení a potreba ich didaktizácie a senzibilizovania učiacich sa na problematiku sémantickej kompatibility pri rečovej produkcii v cudzom jazyku.

LITERATÚRA

- Bereta, Peter. 2007. *Nové médiá v cudzojazyčnom vzdelávaní z lingvodidaktickej perspektívy* (dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Gergel, Peter. 2016. „Mária Vajičková: Theoretische Grundlagen stilistischer Textanalyse“ In *Muttersprache*. Roč. 126, č. 1, 102 – 103.
- Gergel, Peter. 2016. *Lingvistické a didaktické aspekty sprostredkovania nemeckej trestno-právnej terminológie* (dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Hromadová, Katarína. 2005. *Lingvistická charakteristika slovtvorných postupov vo vyučovaní cudzieho jazyka* (dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- <https://fphil.uniba.sk/sas>
- <https://www.fedu.uniba.sk/sucasti/katedry/katedra-nemeckeho-jazyka-a-literatury/zamestnanci/prof-phdr-maria-vajickova-csc/>
- KEGA 042UK-4/2014 Konfrontačná analýza ustálených slovných spojení v nemčine a slovenčine (2014 – 2016).
- KEGA 042UK-4/2017 Lingvistický opis, didaktizácia a integrácia problematiky kolokácií ako relevantnej súčasťi slovnej zásoby do učebných plánov a učebných materiálov pre vysokoškolské štúdium (2017 – 2019).

⁶ Porovnaj <https://fphil.uniba.sk/sas>

- Magátová, Martina. 2006. *Morpho-syntaktische und semantische Analyse der Kollokationen als linguodidaktisches Problem* (dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Milošovičová, Petra. 2007. *Obraz a metafora v jazyku médií* (dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Pekarovičová, Jana. 2020. *SLOVENČINA AKO CUDZÍ JAZYK predmet aplikovanej lingvistiky*. Bratislava: STIMUL.
- Tomášková, Simona. 2017. *Vybrané aspekty rozhovoru a možnosti ich využitia vo vyučovaní nemčiny ako cudzieho jazyka* (dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Tuhárska, Zuzana. 2009. *Die Erforschung der semantisch-kognitiven Ebene der Fachsprache am Beispiel von Texten aus der Biologie* (dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Ukropcová, Nataša. 2004. *Deverbálna nominalizácia v odbornom jazyku* (diplomová práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Ukropcová, Nataša. 2009. *Nominalizácia verus verbalizácia v nemeckom odbornom štýle Korpusová analýza textov písomnej internej a externej odbornej komunikácie v oblasti práva a počítačovej techniky/informatiky* (dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Vajičková, Mária – Ďuricová, Alena – Kostelníková, Mária – Tuhárska, Zuzana. 2011. *Stilistische Prinzipien der Gestaltung administrativer und juristischer Texte*. Nümbrecht: Kirsch-Verlag.
- Vajičková, Mária – Kramer, Undine. 1997. *Deutsche Phraseologie: Ein Lehr- und Übungsbuch*. Bratislava: TERRA.
- Vajičková, Mária. 1994. *Lexikálno-sémantická rovina nemeckého jazyka z didaktického hľadiska*. (kandidátska dizertačná práca). Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.
- Vajičková, Mária. 1996, 2000. *Slovenčina pre cudzincov. Gramatické cvičenia*. Bratislava: Metodické centrum Studia Academica Slovaca.
- Vajičková, Mária. 1996, 2000. *Slovenčina pre cudzincov. Gramatické cvičenia*. Bratislava: Metodické centrum Studia Academica Slovaca.
- Vajičková, Mária. 2005. *Lexikalisches Grundwissen in Sprachsystem und Sprachgebrauch: Einführung in die Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache*. 2. preprac. a upravené vyd. Bratislava: Retaas.
- Vajičková, Mária. 2007. *Theoretische Grundlagen stilistischer Textanalyse*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Vajičková, Mária. 2009. *Handbuch der deutschen Phraseologie unter fremdsprachendidaktischen Aspekten*. 3. prepracované vyd. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Vajičková, Mária. 2015. *Theoretische Grundlagen stilistischer Textanalyse*. 2. rozšír. vyd. Nümbrecht: Kirsch-Verlag.

Vajičková, Mária. 2019. „Textlinguistische Aspekte der Kollokationen.“ In Ďurčo, Peter – Mária Vajičková – Simona Tomášková: *Kollokationen im Sprachsystem und Sprachgebrauch. Ein Lehrbuch*, 133 – 162. Nümbrecht: Kirsch-Verlag.

VÝBER Z ĎALŠEJ BIBLIOGRAFIE MÁRIE VAJIČKOVEJ K DANEJ OBLASTI VEDECKO-PEDAGOGICKEJ ČINNOSTI:

Vajičková, Mária – Ďurčo, Peter. 2019. „Didaktische Aspekte der Kollokationen.“ In Ďurčo, Peter – Mária Vajičková – Simona Tomášková: *Kollokationen im Sprachsystem und Sprachgebrauch. Ein Lehrbuch*, 191 – 204. Nümbrecht: Kirsch-Verlag.

Vajičková, Mária – Luța, Marilena Felicia. 2019. „Ako ovplyvňuje typologická príslušnosť tvorbu kolokácií v cudzom jazyku. Na pozadí slovenčiny, nemčiny a rumunčiny.“ *Philologia XIX* (1 – 2): 17 – 34.

Vajičková, Mária. 1996. „Viacslovné lexikálne jednotky vo vyučovaní cudzích jazykov“ In *Cizí jazyky*. Roč. 40, č. 7/8, 119 – 122.

Vajičková, Mária. 1998. „Phraseologische Varianten, Aktualisierungen und Modifikationen in der deutschen Gegenwartssprache unter fremdsprachendidaktischen Aspekten In *Lern Sprache Deutsch*. Roč. 6, č. 1/2, 1 – 20.

Vajičková, Mária. 1998. „Wieviel Phraseologie im Fremdsprachenunterricht braucht der Lernende?“ In *Germanica 3: vybrané štúdie z nemeckého jazyka a literatúry*. Bratislava: PdF UK, 17 – 21.

Vajičková, Mária. 2000. „Idiomatizität, Figuriertheit, Bildhaftigkeit, Metaphorizität versus Polylexikalität und Monolexikalität“ In *Zborník príspevkov z 5. konferencie Spoločnosti učiteľov nemeckého jazyka a germanistov Slovenska*. Trnava: Spoločnosť učiteľov nemeckého jazyka a germanistov Slovenska, 293 – 301. [V. Tagung des Verbandes der Deutschlehrer und Germanisten der Slowakei. Trnava, 6.-9.9.2000]

Vajičková, Mária. 2000. „Sprichwörter im Sprachvergleich unter fremdsprachendidaktischen Aspekten“ In *Lexikologisch-lexikographische Aspekte der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 157 – 174.

Vajičková, Mária. 2002. „Möglichkeiten und Grenzen der Idiomatisierung von Komposita im Deutschen und ihre slowakischen Äquivalente“ In *Sprache & Sprachen*. Č. 29/30, 52-57.

Vajičková, Mária. 2002. „Veraltetes Wortgut in Phrasemen: Am Beispiel des Deutschen, Slowakischen und Tschechischen“ In *Archaismen – Archaisierungsprozesse – Sprachdynamik: Klaus – Dieter Ludwig zum 65. Geburtstag*. Frankfurt am Main: Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften, 171 – 191.

Vajičková, Mária. 2005. „Narrativität und textgestaltende Kreativität von Phrasemen in Werbetexten“ In *Sprache als System und Prozess: Festschrift für Günter Lipold zum 60. Geburtstag*. Wien: Edition Praesens, 377 – 392.

Vajičková, Mária. 2006. „Potenciálne vzťahy ekvivalencie vo frazeológii na pozadí

- nemčiny a slovenčiny z translatologického hľadiska“ In *Od textu k prekladu*. Praha: Jednota tlmočníkov a prekladateľov, 118 – 123.
- Vajičková, Mária. 2007. „Definitions- und Klassifikationsmöglichkeiten von Stilemen“ In *Foreign language acquisition in European context Euro-Paths*. Bratislava: Lingos, 2007, 93 – 106.
- Vajičková, Mária. 2009. „Wiederholung und Variation als stilistische Prinzipien in belletristischen und wissenschaftlichen Texten“ In *Contemporary views on theory and practice of foreign language teaching 2*. Praha: Kernberg Publishing, 107 – 117.
- Vajičková, Mária. 2012. „Eindeutigkeit und Genauigkeit als übergeordnete stilistische Prinzipien in bindenden Texten: am Beispiel des Deutschen und Slowakischen“ In *Studies in Foreign Language Education 4*. Nümbrecht: Kirsch-Verlag, 191 – 202.
- Vajičková, Mária. 2013. „Durchsichtige und undurchsichtige Motivation in der Phraseologie anhand deutscher und slowakischer Beispiele mit didaktischen Schlussfolgerungen“ In *Wege zu Sprache und Literatur*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 246 – 257.
- Vajičková, Mária. 2014. „Kolokácie vo vyučovaní cudzích jazykov“ In *Romanoslavica*. Roč. 50, č. 2, 113 – 127. [Slovaca ieri, azi și mâine în contextul limbilor, literaturilor și culturilor slave: medzinárodná konferencia. Bukurešť, 30.-31.5.2014]
- Vajičková, Mária. 2014. „Zur Abgrenzung von Kollokationen“ In *Auf dem Weg zu Texten und Kontexten: Festschrift für Ivan Cvrkal*. Nümbrecht: Kirsch-Verlag, 179 – 190.
- Vajičková, Mária. 2015. „Assoziationen versus Kollokationen“ In *Studies in foreign language education 7*. Nümbrecht: Kirsch-Verlag, 191 – 208.
- Vajičková, Mária. 2017. „List ako textový žáner“ In *Philologia XXVII*, č. 2, 59 – 70.
- Vajičková, Mária. 2019. „Theoretische Aspekte der Kollokationen.“ In Ďurčo, Peter – Mária Vajičková – Simona Tomášková: *Kollokationen im Sprachsystem und Sprachgebrauch. Ein Lehrbuch*, 11 – 50. Nümbrecht: Kirsch-Verlag.

PaedDr. Peter Gergel, PhD.
Katedra nemeckého jazyka a literatúry
Pedagogická fakulta
Univerzita Komenského v Bratislave
Račianska 59
813 34 Bratislava
gergel@fedu.uniba.sk